

VIETNAM AND FRIENDS

Dự án Hỗ trợ người khiếm thị tại Hà Nội

Dự án của tổ chức Việt Nam và những người bạn (VaF)

VAF 01

VIETNAM AND FRIENDS

A. Về tổ chức Việt Nam và những người bạn

1. Lĩnh vực hoạt động

- Hỗ trợ người khuyết tật và những người cần giúp đỡ
- Rèn luyện một số kỹ năng cho người khuyết tật và người cần giúp đỡ
- Bảo vệ môi trường

2. Mục tiêu

- Đào tạo các kỹ năng cần thiết cho người khuyết tật và người cần cứu trợ, giúp họ có cơ hội tốt hơn để tìm việc trong tương lai (như dạy tiếng Anh, tiếng Anh trong dịch vụ chăm sóc khách hàng...)
- Hỗ trợ người khuyết tật và những người cần sự giúp đỡ tìm công việc thích hợp (xây dựng các mối quan hệ với những tổ chức chịu trách nhiệm về cộng đồng (CSR), các tổ chức phi chính phủ...)
- Tăng ý thức cộng đồng về bảo vệ môi trường

B. Dự án Hỗ trợ người khiếm thị tại Hà Nội – VAF01

I. Những kiến thức cơ bản: Thực trạng người khiếm thị tại Việt Nam

Nguyên nhân chủ yếu gây ra tình trạng khiếm thị tại Việt Nam là do chất độc màu da cam, tình trạng thiếu dinh dưỡng (đặc biệt là vitamin A), di chứng của tai nạn và bệnh tật

Trước đây, người khiếm thị tại Việt Nam bị khinh miệt và coi thường như những người thuộc tầng lớp dưới đáy của xã hội. Họ sống bần hàn, không được học hành và

VIETNAM AND FRIENDS

bị khinh thường bởi người khác. Thậm chí, từ “mù” được xướng lên khi muốn ám chỉ ai đó ngu si, đần độn và không có khả năng làm được việc gì: “Mày mù à?”. Chỉ có một số người khiếm thị có khả năng kiếm được tiền bằng việc đi ăn xin, hát rong trên phố hoặc làm nghề thầy bói.

Tuy nhiên, đến thời điểm hiện tại nhiều định kiến được thay đổi theo hướng tích cực. Chính phủ đã quan tâm nhiều hơn đến cuộc sống của người khiếm thị (hỗ trợ một phần tài chính, miễn phí đi xe buýt trong nội thành những thành phố lớn như Hà Nội hoặc thành phố Hồ Chí Minh, thành lập các hội người mù, trung tâm người khiếm thị...), hiện tại có một số các trường học dành cho người khiếm thị và người khiếm thị được học tại đây miễn phí. Xã hội đã nhìn nhận người khiếm thị tích cực hơn và bước đầu tạo công ăn việc làm cho họ. Bản thân một số người đã có khả năng kiếm tiền nuôi bản thân và gia đình. Nhưng trên thực tế, không có nhiều cơ hội để ngỏ cho người khiếm thị bên cạnh việc làm mát xa và một số nghề thủ công (những nghề này đem lại thu nhập rất thấp) bởi vì nhiều người khiếm thị không được học hành đến nơi đến chốn và cũng không được đào tạo những kỹ năng cần thiết để có được một công việc tốt dù một số công ty ở Việt Nam muốn tuyển dụng họ về làm việc. Tỷ lệ thất nghiệp của những người khiếm thị lên tới 93,7%.

Hiện tại có những cơ hội mới cho người khiếm thị: họ có thể làm việc với máy tính (trong lĩnh vực công nghệ thông tin), với khách hàng (dịch vụ chăm sóc khách hàng), làm phiên dịch viên, giáo viên, nhạc sỹ hoặc làm trong lĩnh vực nghệ thuật. Nhưng để làm được tất cả những việc trên, người khiếm thị cần được đào tạo.

Người khiếm thị phải đối mặt với rất nhiều khó khăn trong cuộc sống. Họ phải phụ thuộc vào sự giúp đỡ của người khác nhiều mặt trong cuộc sống, và có những thứ cơ bản mà bản thân họ không bao giờ có thể làm được. Mặc dù được xã hội nhìn nhận, nhưng họ không có nhiều cơ hội tiếp xúc với những người sáng mắt ngoài trừ gia đình họ. Sự hòa nhập vẫn bị thế chỗ bởi sự kỳ thị. Người khiếm thị cũng không dễ để có

VIETNAM AND FRIENDS

thể có được mái ấm gia đình riêng, đặc biệt là phụ nữ bởi sự khiếm thị đồng nghĩa với việc họ không có khả năng chăm sóc cho chồng con. Hầu hết người khiếm thị tại Việt Nam phải sống chung với gia đình của họ cả đời vì họ không có khả năng để sống độc lập. Điều này không hề dễ dàng cho bản thân họ cũng như gia đình. Tất nhiên họ khao khát sống độc lập, dựa vào khả năng của mình và mong muốn có cơ hội để đạt được ước mơ của mình như bao người may mắn khác. Họ không muốn bị cô lập và đứng ngoài vòng quay của cuộc đời, bị kỳ thị và bị đối xử như những kẻ thấp hèn trong xã hội.

II. Vị trí

Có hai nơi khác nhau trong dự án này cần tình nguyện viên vào những giờ và buổi khác nhau trong một tuần: Trường Nguyễn Đình Chiểu cho học sinh khiếm thị và trung tâm hội người mù quận Thanh Xuân.

Điều phối viên của dự án sẽ lập kế hoạch phù hợp cho mỗi dự án và sẽ điều chỉnh sao cho phù hợp với số lượng tình nguyện viên hiện tại. Tình nguyện viên cũng có thể tham gia vào việc thảo luận công việc với nhau.

1. Trường Nguyễn Đình Chiểu cho học sinh khiếm thị

Địa chỉ: 21 Lạc Trung, Hai Bà Trưng, Hà Nội, Việt Nam.

Trường Nguyễn Đình Chiểu Hà Nội là một trường hòa nhập cấp một và cấp hai cho học sinh khiếm thị và sáng mắt học chung, và có một trung tâm cho người khiếm thị. Có hơn 1000 học sinh sáng mắt học cùng với khoảng 140 học sinh khiếm thị và mù hoàn toàn. Hầu hết học sinh khiếm thị sống tại trường và chỉ về nhà vào cuối tuần hoặc các kỳ nghỉ và không phải trả học phí. Kể từ khi thành lập, ngôi trường này đã

VIETNAM AND FRIENDS

tạo điều kiện cho học sinh khiếm thị được tham gia nhiều các lớp học thêm bổ trợ các kỹ năng thực hành cho các em như các lớp học nhạc, lớp học vật lý trị liệu (chủ yếu là mát xa, xông hơi, bấm huyệt) và các lớp học về máy tính. Những kỹ năng này ít nhiều đã tạo điều kiện cho các em có cơ hội tìm được việc trong tương lai khi các em tốt nghiệp.

Ngôi trường này cần tình nguyện viên quốc tế - có khả năng dạy tiếng Anh cho các em học sinh và xây dựng bầu không khí thân thiện để khuyến khích các em học thứ ngôn ngữ toàn cầu này.

2. Trung tâm phục hồi chức năng và đào tạo cho người khuyết tật

Địa chỉ: 387 Trung Kính, quận Cầu Giấy, Hà Nội, Việt Nam

Trung tâm này trực thuộc trung ương hội người mù, được thành lập năm 1994. Mục đích của trung tâm này là tiến hành các khóa tập huấn cho người khiếm thị một số các kỹ năng như: kỹ năng quản lý, giảng dạy, tiếng Anh, máy tính, mát xa...

Trung tâm cần các tình nguyện viên nước ngoài có đủ khả năng dạy tiếng Anh cho một số giáo viên khiếm thị vì họ thường tham gia các buổi tập huấn do các chuyên gia nước ngoài tiến hành.

III. Mục tiêu của dự án

Mục tiêu của dự án này nhằm nâng cao khả năng tiếng Anh cho những thành viên tham gia, giúp họ có thể giao tiếp được với những người khác bằng tiếng Anh một cách trôi chảy, và chúng tôi hy vọng rằng nhờ vào khả năng tiếng Anh của mình, họ có thể kiếm được công việc dễ dàng hơn trong tương lai. Ngày nay, tiếng Anh là ngôn

VIETNAM AND FRIENDS

ngữ phổ biến trên toàn cầu và đem đến nhiều triển vọng việc làm cho mọi người, kể cả người khiếm thị, vì vậy, họ cần phải có khả năng giao tiếp tiếng Anh trôi chảy.

Hơn nữa, hiện tại không có nhiều sách tiếng Anh thực sự hữu ích bằng chữ nổi dành cho học sinh khiếm thị.

Mục tiêu thứ hai của dự án là đào tạo một số kỹ năng mềm cần thiết cho các em trong các lớp học hướng nghiệp. Và hơn nữa, mục tiêu lớn nhất của dự án là khiến người khiếm thị cảm thấy được công nhận, tự tin hơn vào bản thân mình qua việc giao tiếp nhiều hơn với người sáng mắt. Họ cũng cảm thấy phấn chấn hơn khi được tìm hiểu về người khiếm thị ở các quốc gia khác, những khả năng phi thường của họ, khiến họ có thêm những ý tưởng mới và nỗ lực phát triển bản thân vì một cuộc sống tốt đẹp hơn trong tương lai cho người khiếm thị tại Việt Nam. Bên cạnh đó, các lớp học cũng tạo môi trường thúc đẩy trao đổi văn hoá giữa các tình nguyện viên và học sinh.

VIETNAM AND FRIENDS

IV. Thành viên tham gia dự án

- **Tình nguyện viên quốc tế**
- **Tình nguyện viên Việt Nam** (nói tiếng Việt và tiếng Anh, hỗ trợ việc giảng dạy và giúp tình nguyện viên quốc tế giao tiếp với học sinh và những người Việt Nam khác, hầu hết tình nguyện viên đều có ít nhiều kinh nghiệm và là những trợ giảng đặc lực)
- **Điều phối viên dự án** (là người có kinh nghiệm trong việc giảng dạy và làm việc với người khiếm thị tại Việt Nam, chịu trách nhiệm liên lạc với các bên liên quan, lên lịch dạy và học, sắp xếp tình nguyện viên Việt Nam cho các lớp, số học sinh trong các lớp, giới thiệu tình nguyện viên mới tới dự án, cung cấp đầy đủ thông tin về những chủ đề dạy và học, đưa ra lời khuyên và giúp đỡ để giải quyết một số vấn đề phát sinh...)
- **Các học sinh khiếm thị**
- **Những thành viên khác** (các học sinh sáng mắt học cùng trường, các nhân viên...)

V. Bản mô tả công việc – Chi tiết về dự án

1. Dự án tại trường Nguyễn Đình Chiểu

Số lớp tiếng Anh, học sinh tham gia sẽ thay đổi tùy vào thời điểm của dự án.

Tại thời điểm hiện tại cho năm học 2012 – 2013, dự án có 10 lớp học cho học sinh khiếm thị và một số nhân viên khiếm thị làm việc tại trung tâm mát xa trong trường, với trình độ tiếng Anh khác nhau từ lúc bắt đầu đến khi hoàn thành chương trình. Các lớp học từ thứ Hai đến thứ Sáu, vào giờ ăn trưa của học sinh từ 12:30 đến 13:45.

Mỗi tình nguyện viên quốc tế có một lớp riêng của mình (tối đa 8 học sinh/lớp) và có thể có tình nguyện viên Việt Nam hỗ trợ trong các bài học tùy thuộc vào trình độ tiếng

VIETNAM AND FRIENDS

Anh của các em học sinh (trong dự án có hai lớp A và B là hai lớp có trình độ tiếng Anh cao nhất, sẽ không có hoặc tình nguyện Việt Nam chỉ hỗ trợ 1-2 buổi/tuần khi cần thiết).

Tình nguyện viên sẽ chuẩn bị bài học dựa trên cuốn sách SSBD được biên soạn sẵn. Các tình nguyện viên nên cố gắng chuẩn bị bài học với đầy đủ các kỹ năng cần thiết cho các học sinh: Nghe, nói, đọc, viết, trong đó quan trọng nhất là nghe nói. Đồng thời, tình nguyện viên cũng có thể sáng tạo thêm đề bài học thêm hấp dẫn (ví dụ như kết hợp với học nghe các bài hát tiếng Anh, những mẫu chuyện cười, sách nói...) tạo nên sự khác biệt so với những bài học chuẩn mực trên lớp. Các học sinh thông thường rất ngại nói và không tự tin vào tiếng Anh của mình, nên các tình nguyện viên nên thật kiên nhẫn và nhạy cảm giúp các em tự tin hơn vào bản thân mình.

Khi trình độ tiếng Anh của các học sinh đã đủ tốt, các học sinh sẽ bước đầu làm quen với **các buổi học về thuyết trình và lớp học tiếng Anh về chăm sóc khách hàng (lớp CS)** 1 buổi/tuần trong vòng hai tiếng, được dạy bởi tình nguyện viên nước ngoài. Trong các buổi học về thuyết trình, các thành viên sẽ học các từ mới cần thiết để thuyết trình về một chủ đề nào đó, làm thế nào để chuẩn bị cũng như sẽ thuyết trình trước lớp. Quan trọng là tình nguyện viên cần làm cho các em cảm thấy thoải mái và tự tin hơn vào bản thân mình, dám nói trước nhiều người. Đối với người khiêm thị, nếu có khả năng để thuyết trình hoặc nói tốt sẽ có nhiều thuận lợi sau này khi đi phỏng vấn cho công việc và khi làm việc. Họ sẽ tự tin hơn vào bản thân họ khi nói bằng tiếng Anh. Thông thường lớp này không có tình nguyện viên Việt Nam trợ giảng.

VIETNAM AND FRIENDS

Lớp học tiếng Anh về chăm sóc khách hàng (lớp CS) là một lớp mang tính hướng nghiệp và mục tiêu giúp học sinh thêm sẵn sàng cho những công việc liên quan đến ngành dịch vụ trong tương lai. Vì người khiếm thị hoàn toàn có khả năng sử dụng máy tính và điện thoại, nên đây sẽ là một trong những cơ hội tuyệt vời cho họ nếu làm công việc cho một số công ty liên quan đến chăm sóc khách hàng. Trong lớp này, học sinh sẽ được học về việc ứng xử với khách hàng, học một số cụm từ hay dùng, giải quyết một số tình huống và thông qua việc đóng các vai trong một số tình huống cụ thể, các thành viên sẽ thu lượm được những kinh nghiệm nhất định. Các tình nguyện viên quốc tế dạy lớp CS sẽ được một số học sinh đã tốt nghiệp từ ngôi trường này hỗ trợ. Những thành viên này hiện đang làm việc cho một công ty xã hội ở Hà Nội và đã được đào tạo cũng như có kinh nghiệm trong lĩnh vực chăm sóc khách hàng.

Lớp **câu lạc bộ tiếng Anh** diễn ra 2 buổi/tuần. Lớp học này dành cho các học sinh xuất sắc nhất hoặc các học sinh đã tốt nghiệp muốn thực hành tiếng Anh (không có tình nguyện viên Việt Nam). Thông thường sẽ có 5 thành viên tham gia và trình độ tiếng Anh của các thành viên rất chênh lệch, nhưng họ lại muốn tham gia gặp gỡ, giao lưu nói chuyện và thảo luận với các tình nguyện viên quốc tế. Nhiệm vụ của tình nguyện viên là chuẩn bị một chủ đề hoặc nếu cần thì chuẩn bị bài đọc, bài nghe... và đóng vai trò như một hướng dẫn viên trong buổi thảo luận hoặc cuộc nói chuyện.

Đồng thời dự án cũng tổ chức những hoạt động trí tuệ và thể chất cho học sinh như một số hoạt động thể thao, trò chơi, các cuộc thi âm nhạc và những cuộc thi khác hoặc là những chuyến đi dã ngoại ngoài phạm vi trường học... giúp tạo nên môi trường thân thiện và sáng tạo cho những học sinh còn nhỏ, và một môi trường mang tính giải trí, phong phú và nhiều niềm vui cho các học sinh lớn hơn. Những sự kiện như thế này cũng tạo điều kiện thúc đẩy sự sáng tạo của học sinh và tinh thần đồng đội của các em. Đây đồng thời cũng là cơ hội để các em thực hành tiếng Anh, trò chuyện với

VIETNAM AND FRIENDS

nhau nhiều hơn và học hỏi thêm về văn hóa các nước. Một số những sự kiện đặc biệt có thể kể đến như: Ngày nhà giáo Việt Nam, ngày Phụ nữ Việt Nam... trong những dịp này, tình nguyện viên sẽ tổ chức những bữa tiệc nhỏ cùng với các tiết mục biểu diễn âm nhạc, trò chơi... cùng các học sinh.

Trong tương lai, dự án cũng hướng tới việc kết nối với các học sinh sáng mắt của trường Nguyễn Đình Chiểu, trước mắt vì quyền lợi của chính các em, sau nữa là giúp đẩy mạnh sự hòa nhập trong môi trường học. Theo đó, một tình nguyện viên quốc tế sẽ tham gia giảng dạy trong **một lớp gồm có cả học sinh sáng mắt và khiếm thị** một buổi/tuần cùng với một giáo viên Việt Nam. Lớp học này có thể từ lớp 3 đến lớp 8 và nội dung giảng dạy sẽ dựa vào sách giáo khoa được giảng dạy chính thức trong nhà trường. Đây là một cơ hội cho các học sinh có thêm những bài học phong phú, hấp dẫn và hài hước hơn, vừa để luyện tập thực hành tiếng Anh và cũng để các tình nguyện viên có cơ hội được tìm hiểu các học sinh khiếm thị thực tế học tập trong các lớp chính khóa như thế nào, và cũng để biết hệ thống giáo dục của Việt Nam.

Học sinh của Việt Nam nói chung khá tốt trong việc nhớ ngữ pháp và từ mới. Các học sinh có thể viết các bài viết, tiểu luận nhưng lại không thực sự tốt trong việc giao tiếp bằng tiếng Anh vì các em còn ngại nói và trong các buổi học không được thực hành nhiều. Tình nguyện viên Việt Nam có thể giúp các em tự tin hơn, đem đến cho các em cơ hội gặp gỡ, nói chuyện và giao lưu với người nước ngoài.

Tổ chức cũng đặt mục tiêu thành lập **câu lạc bộ đọc sách** 1 buổi một tuần cho học sinh. Ngày nay, việc đọc sách đã bị mai một nhiều trong đại bộ phận chúng ta. Nhưng đọc là một trong những cách tốt nhất để học ngoại ngữ. Trong câu lạc bộ đọc sách này, học sinh có thể gặp gỡ và đọc sách cùng với các tình nguyện viên quốc tế. Thông

VIETNAM AND FRIENDS

qua hình thức này, các thành viên có thể trao đổi kiến thức, cùng hỗ trợ kỹ năng tiếng Anh, đặc biệt là kỹ năng phát âm của các học sinh, khả năng đọc hiểu, thảo luận bằng tiếng Anh và khả năng giao tiếp với các bạn học cũng như với tình nguyện viên. Chúng tôi hy vọng rằng một số các học sinh khiếm thị có thể tham gia câu lạc bộ này và lắng nghe các học sinh sáng mắt đọc sách. Có nhiều lý do. Trước hết, các tài liệu bằng chữ nổi cho học sinh khiếm thị rất đắt và không có nhiều ở Việt Nam. Thứ hai, việc đọc bằng chữ nổi sẽ mất nhiều lý do và khiến cho người đọc dễ chán và mệt mỏi hơn là việc đọc bằng chữ thường. Hơn nữa chúng tôi hy vọng rằng đây là cơ hội để các em khiếm thị và sáng mắt có thêm sự hiểu biết lẫn nhau và có thể xây dựng nên những tình bạn bền lâu.

2. Trung tâm phục hồi chức năng và đào tạo cho người khuyết tật

Tình nguyện viên quốc tế sẽ tổ chức lớp học cho 10 học sinh (là các giáo viên trong trung tâm này), 2 buổi/tuần, mỗi bài học sẽ kéo dài trong 1 tiếng 30 phút, dạy tiếng Anh cho những giáo viên này. Hình thức giảng dạy có thể tiến hành giống như lớp câu lạc bộ tại trường Nguyễn Đình Chiểu, nhưng độ tuổi trung bình của các thành viên cao hơn (khoảng trên 20 dưới 40) và trình độ tiếng Anh của họ rất khác nhau.

VI. Tài liệu có sẵn

- **Sách được biên soạn cho dự án tại trường Nguyễn Đình Chiểu.** Đây là cuốn sách được biên soạn bởi tình nguyện viên Việt Nam và quốc tế, những người có nhiều kinh nghiệm trong việc giảng dạy cũng như làm việc với người khiếm thị. Cuốn sách này không có hình ảnh và phù hợp cho học sinh khiếm thị, bao gồm tất cả các bài học về ngữ pháp quan trọng. Tình nguyện viên có thể dễ dàng dạy theo một chương trình có

VIETNAM AND FRIENDS

định và dạy tiếp theo chương trình mà tình nguyện viên trước đó đã hoàn thành. Mỗi học sinh đều có một bộ sách này bằng chữ nổi nên các em có thể tự học và tự xem lại bài ở nhà.

- **Các bản in chữ nổi:** Tại trường Nguyễn Đình Chiểu có máy in tài liệu chữ nổi và có một giáo viên sẵn sàng giúp để in các tài liệu phục vụ cho việc giảng dạy sang chữ nổi.
- **Máy đọc đĩa, một số máy tính, loa...** cho việc giảng dạy với các bài nghe...
- **Bảng và bút viết chữ nổi** cho việc viết chữ nổi

VII. Yêu cầu về trình độ và kinh nghiệm

- Tiếng Anh trôi chảy, phát âm rõ ràng
- Kiên nhẫn và nhạy cảm
- Sẵn sàng sống và làm việc tại Hà Nội
- Nhạy cảm với vấn đề văn hóa
- Cam kết làm công việc tình nguyện
- Sẵn sàng sống trong điều kiện sống thấp như người bản địa (có chỗ ở, di chuyển bằng phương tiện công cộng hoặc xe đạp, điều kiện vệ sinh không cao, thức ăn bản địa)
- Có động lực và sẵn sàng đối mặt với nhiều trở ngại như vấn đề khác biệt về ngôn ngữ, văn hóa, thu nhập...

Sẽ là thuận lợi nếu bạn:

- Có kinh nghiệm giảng dạy tiếng Anh trước đó
- Có kinh nghiệm hoặc được đào tạo, hoặc hiểu biết khi làm việc với người khuyết tật

VIETNAM AND FRIENDS

- Biết đọc và viết chữ nổi
- Có kinh nghiệm làm việc với khách hàng, xử lý các tình huống liên quan đến khách hàng và sẵn sàng dạy về kỹ năng chăm sóc khách hàng

Chúng tôi luôn tìm kiếm những tình nguyện viên có năng lực, được đào tạo phù hợp cho dự án này. Tuy nhiên, theo kinh nghiệm và hiểu biết của chúng tôi trong suốt những năm qua, chúng tôi biết rằng tình nguyện viên dù không có hoặc có không nhiều kinh nghiệm và kiến thức trong lĩnh vực này vẫn sẽ có thể đảm nhiệm công việc này tốt nếu thực sự có tinh thần cống hiến và sẵn sàng làm việc chăm chỉ.

Trước khi mỗi tình nguyện viên mới bắt đầu dạy trong dự án này, chúng tôi đều có chương trình đào tạo về những bí kíp và cách làm việc với người khiếm thị, đồng thời cả những kỹ năng cần thiết, bao gồm cả học chữ nổi.

Nếu bạn có ý định mang một số tài liệu sang làm quà hoặc tài trợ cho dự án, chúng tôi sẽ rất vinh dự được cho các bạn biết những gì cần cho dự án tại thời điểm đó.

